

Підсумовуючи викладений матеріал, варто зазначити, що перестраховальні операції мають важливе значення в процесі управління портфелем страхової компанії. Ігнорування фахівцями ряду факторів при виборі оптимального перестраховального захисту значно знижує ефективність та надійність захисту страхового портфеля.

Список літератури

1. Страховий менеджмент: підручник / [С. С.Осадець, О. В. Мурашко, В. М. Фурман та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. С.С. Осадеця. — К.: КНЕУ, 2011. — 333, [3] с.
2. *Постникова И.* Тенденции развития перестраховочных рынков России и Украины в 2003—2011 годах. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.forINSURER.com>

УДК 368.021

Д. О. Тищенко,

асистент кафедри страхування,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Державне регулювання діяльності страхових організацій здійснюється з метою захисту страхувальників та забезпечення стабільності у страховій сфері. Головною метою регулювання діяльності страхових організацій є ефективний розвиток страхових послуг (якісне обслуговування клієнтів страхових організацій), запобігання неплатоспроможності страховиків і захист інтересів споживачів страхових послуг.

Незважаючи на різноманітність систем державного регулювання діяльності страхових організацій, у всіх розвинених державах світу механізм державного нагляду формується відповідно до особливостей національного страхового ринку, форми державного устрою та соціально-економічного розвитку держави.

Найбільш жорстко контролюється страхова справа у Німеччині. Органом, на який покладено здійснення страхового нагляду, є Федеральне відомство контролю за страховими компаніями. Ос-

новні функції цього відомства — управління державною системою допуску страхових компаній на національний ринок і контроль за ним. На страховому ринку Німеччини діє дуже жорстка система ліцензування страхових компаній, ядром якої є програма проведення страхових операцій, що складається з детальної розробки фінансових можливостей майбутнього страховика, а також характеру й обсягу заздалегідь передбачуваних страхових операцій, здійснюваних цією страховою компанією. Федеральне відомство контролю за страховими компаніями має право втручатися в діяльність страхової компанії у разі відхилення її від своєї програми і застосовувати відповідні порушення санкції. Крім того, Федеральний орган страхового контролю Німеччини контролює полісні умови з метою захисту інтересів страхувальників, але найголовнішим його завданням на сьогодні є відслідковування платоспроможності страхових компаній. Щорічно здійснюється перевірка їх загального фінансового стану та достатності фінансових резервів для виконання своїх зобов'язань, а також розміщення цих резервів. Проте, треба зазначити, що контроль за фінансовою стійкістю перестраховика не здійснюється. Страхові компанії, які займаються виключно перестраховуванням, в Німеччині не зобов'язані мати ліцензію на здійснення цих операцій і взагалі підлягають тільки обмеженому страховому нагляду [1].

У Франції, яка займає проміжне положення між німецькою і британською системами регулювання, є два органи, які здійснюють нагляд за діяльністю страхових організацій. Перший орган — Комісія з контролю за страхуванням, до функцій якої відносяться перевірка бухгалтерських операцій, контроль за інвестиціями та технічними резервами, аналіз платоспроможності прямих страховиків. Другий орган — Міністерство економіки і фінансів, підрозділи якого здійснюють аналіз умов договорів страхування, видачу ліцензій, а також контроль за тарифами по страхуванню життя. У Франції, до речі, як і у Німеччині, органи нагляду за страховою діяльністю здійснюють контроль за полісними умовами і можуть зобов'язати страховика змінити умови договору, якщо вони не відповідають встановленим вимогам. Основною метою втручання в умови договору є захист інтересів страхувальників, котрі, як правило, не обізнані з специфікою страхової справи, а також регулювання умов договору при здійсненні обов'язкових видів страхування. Фінансовий контроль органів страхового нагляду Франції спрямований виключно на забезпечення платоспроможності страховика прямого страхування. І, нарешті, самий ліберальний механізм державного втручання у

процес регулювання страхової діяльності запроваджений у Великій Британії, завдання якого — забезпечення максимальної свободи страхового підприємництва. Нагляд за страховою діяльністю покладений на цілком самостійний і незалежний орган — Міністерство торгівлі та промисловості. Хоча операції зі страхування і повинні бути ліцензовані, основним регулятором розвитку страхової діяльності виступає здебільшого конкуренція. Не відбувається втручання в умови договору страхування. Контроль за фінансовою стійкістю перестраховика не відрізняється від контролю за страховиками прямого страхування [3].

У світовій практиці існують певні особливості з регулювання обов'язкового страхування. Ставки страхових премій (страхові тарифи) в обов'язковому страхуванні регулюються приблизно в половині країн (Австралія, Чехія, Японія, Швейцарія, Туреччина й ін.). У більшості країн ОЕСР існують спеціальні норми, що обмежують або виключають можливість укладання договору обов'язкового страхування з неуповноваженими на те страховими організаціями (Чехія, Фінляндія, Ісландія, Республіка Корея, Польща, Швейцарія, Великобританія). У Чехії іноземні страховики не мають права приймати на себе ризики з обов'язкових видів страхування, таких як страхування цивільної відповідальності автоводіїв і страхування відповідальності робітників.

У Фінляндії тільки фінські страховики можуть отримати ліцензію на страхування пенсій, тому що цей вид страхування є соціальним страхуванням і складає невід'ємну частину фінської системи соціального забезпечення [2].

Ознайомлення зі світовою практикою регулювання діяльності страхових організацій дозволяє дійти висновку, що для ефективного регулювання діяльності страхових організацій в Україні на сьогодні виникає потреба:

— у створенні законодавчого середовища, яке надасть можливість створенню товариств взаємного страхування та дозволить запобігти асимілюванню національних страховиків зарубіжними компаніями;

— у впровадженні ліберальної системи регулювання страхової діяльності, а також формування системи запобіжного (пруденційного) нагляду, включаючи впровадження системи оцінки ризиків у діяльності страховиків;

— у забезпеченні впровадження в Україні цивілізованого регулювання страхової діяльності із залученням саморегулювальних організацій.

Органи державного регулювання та нагляду мають динамічно реагувати на всі зміни на ринку та виявляти готовність періодично переглядати політику та практику регулювання з урахуванням нових тенденцій та інтересів суб'єктів страхової діяльності.

Список літератури

1. *Зернов А. А.* Системные исследования страхового регулирования / А. А. Зернов, А. Н. Зубець. — М.: Страховое ревю, 2009. — С. 140.
2. *Кондратенко Д. В.* Міжнародний досвід державного регулювання та нагляду за діяльністю страхових організацій // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наук. пр. — 2005. — № 10(53). — С. 96—99.
3. *Монті А.* Страхове законодавство в Європейському Союзі / переклад О. Бураковської // Страхова справа. — 2003. — № 4. — С. 34—43.

УДК 368

К. В. Ткаченко,

Аспірантка кафедри страхування,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЕКСПОРТУ В УКРАЇНІ

На сьогодні Україна є членом Світової організації торгівлі (СОТ), що, у свою чергу, вимагає у подальшому застосовувати механізми та процедури, які є офіційно визнаними цією організацією. Крім того, з набуттям Україною членства у СОТ гостро постає питання щодо необхідності скасування діючих пільг, які застосовуються для окремих галузей економіки, оскільки Україною в ході переговорного процесу щодо вступу до цієї організації було взято ряд зобов'язань, зокрема, в частині щодо незастосування пільг як засобу державної підтримки національного товаровиробника. При цьому єдиним офіційно визнаним СОТ і діючим механізмом державної підтримки експорту є страхування та кредитування експорту.

За часів СРСР частка продукції машинобудування та металообробки в структурі експорту колишньої УРСР становила 35—40 %, тоді як у даний час вона коливається лише в межах 16—18 %.

Разом з тим, протягом останніх років спостерігається тенденція до незначного збільшення обсягів експорту продукції машинобудування. Незважаючи на це, однією з головних причин, що